Hva gjør vi når oljen tar slutt? Etter mer enn 40 år i produksjon vil Statfjord A-plattformen i Nordsjøen avslutte virksomheten innen år 2020. Diplomprosjektet Solaris har som formål å belyse det arkitektoniske potensialet ved den eksisterende plattformen og se på alternativ etterbruk som refugium og forskningssenter.

SOLARIS

DIPLOMPROSJEKT, ARKITEKTSKOLEN AARHUS 2011

LARS BAKKE, ARKITEKT MNAL, MAA

Statfjord A, oljeeventyrets fysiske manifestasjon.

Modul transformert til bolig, tar i bruk takhøyde og bjelkestruktur til fleksible rom-i-rommet.

Om hundre år er verden sannsynligvis tom for olje. 2,5 milliarder år med opplagret fossilt brennstoff vil ha blitt brukt opp på knappe 350 år. Konsekvensene av et slikt paradigmeskifte er for store til å ta inn over seg i et studentprosjekt. Intensjonen med Solaris-prosjektet er heller å vise hvordan en oljerigg kan forvandles fra å være en produksjonsplattform til å gi rom for et alternativt program.

Siden Ocean Viking fant olje på Ekofisk-feltet lille julaften 1969, har Norge utviklet seg til å bli verdens femte største eksportør av olje, og produksjonen utgjør omkring 20% av brutto-nasjonalproduktet. Det er de færreste forunt å besøke en oljeplattform, men når oljen en gang tar slutt står disse stål- og betonggigantene igjen, forlatt i havgapet. For oljeutvinning handler ikke bare om fat, oljepriser og økonomi: som i all annen industrivirksomhet finner man også her arkitektur av interessant karakter.

Statfjord-feltet (som inkluderer condeep-plattformene A, B og C samt en rekke mindre installasjoner) åpnet for produksjon i 1979 og har siden den gang utvunnet olje og gass til en bruttoverdi på mer enn 1100 milliarder kroner. Statfjord A har en total høyde på 270 meter fra havbunn til flammetårn, og en vekt på over 600.000 tonn.

Prosjektets tittel er hentet fra Andrej Tarkovskijs film fra 1972. Solaris er en mystisk havplanet og et speil for sjelen. Ved å omdøpe Statfjord A til Solaris, gir man uttrykk for transformasjonen fra det materielle til det immaterielle, fra oljeriggen til refugiet. Fra maskinen som påvirker sine omgivelser, til instrumentet som måler dem.

Prosjektet fokuserer på tre elementer:

Museet: Museet tar plattfor¬men "as found" og belyser de delene av oljeproduksjonsprosessen som er mest inter¬essant for de besøkende. Tomme produksjonsmoduler forteller sine historier om hva som har foregått her.

Refugiet: Inspirert av ideen om et avsidesliggende refugie, et tilfluktssted, foreslår jeg et minimalt romprogram bestående av elementære funksjoner: Sove, spise, lese, gå på oppdagelse, fiske og svømme. Enkelte moduler gjøres om til besøkssenter/hotell, bibliotek, svømmehall, forskningssenter osv. Plattformen kan bli et senter for forskere innen marinbiologi, meteorologi og havforskning.

Instrumentet: En vertikal romlig struktur, en samling sylindere, forbinder den undersjøiske betongkonstruksjonen med stålplattformen over vannet. Tre stålpillarer penetrerer dekkene og sender lys ned i sylinderskaftene og de store undersjøiske rommene. En umenneskelig skala åpenbarer seg for den besøkende der nede: har vi skapt dette?

Målet med dette prosjektet er å vise at arkitektur også består av en fjerde dimensjon: tid. Disse industrielle konstruksjonene kan med relativt få modifikasjoner over tid transformeres til ekstreme, nærmest transcenderende romlige opplevelser, som gir de besøkende et nytt syn på hvilke fysiske etterlatenskaper oljeutvinningen har frembrakt. Norge er mer enn stavkirker, isbreer og fjorder; plattformene i Nordsjøen forteller historien om den moderne teknologinasjonen Norge, og en oljeæra som allerede har sett begynnelsen på slutten.

Lars Bakke, Arkitekt MNAL, MAA
www.larsbakke.com

